

In nomine Domini!

A május 24-i szentmise

Három hónap múlt el a Santa Maria Maggiore-bazilikában Castrillon bíboros által celebrált mise óta, amelyet ő kifejezetten a Szentatya kérésére tartott. Ezt a misét barátunk, Yves Chiron nem fél *történelmi eseménynek* nyilvánítani. Valójában a Szent V. Piuszról nevezett sokszázados, tiszteletreméltó rítus rehabilitációjáról (amire annak nem volt szüksége) van szó.

Mi annyit dolgoztunk (és szenvedtünk) emez imádságforma fönntartásáért, hogy tágra nyitott szívvel fogadtuk a részvételt ünnepélyes újramegjelenésekor. P. Jehan vezette a gregorián kórust és P. Charbel végezte a ceremóniárius szolgálatát. A misét megelőzte a Rózsafüzér titkainak imádkozása, amelyet maga Castrillon Hoyos bíboros vezetett, és a jelenlévők bazilikát megtöltő tömege visszhangzott. Őt bíborba öltözött kardinális ült az első sorban, és közvetlenül a szertartás előtt valamennyien meghallgatták II. János Pál hivatalos üzenetének felolvasását, mely üzenetet az államtitkár, Angelo Sodano bíboros írt alá, mondván: a pápa „lélekben egyesült” a bazilikában az 1962-es *ordo missae* szerint celebrált szentmisével.

Ezután tömjénfüstben megjelent a bíboros, az introitus éneke alatt haladva az oltár felé, s azt a hímzett kazulát viselte, amelyet valaha V. Pál pápa, Szent V. Piusz utóda. Valamennyien érdeklődéssel vártuk a főpapi homíliát, amint ez érthető is, és várakozásunk nem hozott csalódást. Alább közöljük a beszéd harmadik részét a Szent V. Piusz-féle tiszteletreméltó rítussal kapcsolatban, „amelyet nem lehet kioltottként szemlélni”; és e beszédben világosan meg lett erősítve, hogy „a régi római rítus az Egyházban megőrzi polgárjogát”. Íme tehát: a római egyház liturgikus életében a két rítus koegzisztenciájának újbóli megerősítése: a *ritus modernus* (1970) és a *ritus Romanus antiquus* (ősidők óta). Az ősi imádság e formája egyszerre latin és gregorián; benne az oltár, a pap és a hívek Isten felé fordulnak a theocentrikus kultuszban, s ez a kultusz a hozzá tartozó csönddel, melyben a szent szertartások a lehető legjobban kifejezik a valóságos jelenlétet és az imádatot, sok évszázadon át táplálta a hívek áhíthatát.

Manapság, kétségkívül jobban, mint bármikor, Louis Pie (1805–1880) bíboros —Prosper Guéranger barátja, Ligugé alapítója— prófétai szavai igazolódnak: „A társadalmi kérdést csak a vallási kérdés által lehet megoldani, és a vallási kérdés főként a kultusszal kapcsolatos kérdés.” Hátra van az ily magasról érkezett bátorítás után annak teljes mértékű megvalósítása, amire mi oly erősen és oly régóta vágyakozunk.

F. Gérard OSB, Barroux-i apát

Az Egyház Anyjáról, a Szent Szűzről szólván, majd kifejtvén a pápa mint szikla szerepét, amelyre az Egyház egysége alapozódik, a bíboros beszédének harmadik része „Szent Piusz tiszteletreméltó rítusának” szenteltetett.

„A mai napon gondviselészerű egybeesés teszi nekünk lehetővé, hogy megadjuk Istennek az imádás hódolatát, a római rítus isteni áldozatának celebrálásával, amely a Szent V. Piuszról elnevezett misszáléban öltött formát; s akinek földi maradványai éppen e bazilikában nyugsznak. Íme, a harmadik személy, aki jelen van e szertartás alkalmával.

Ti magatok, nagyon kedves hívek, akik különösen érzékenyek erre a rítusra, amely századokon át a római liturgia egyedüli hivatalos formáját alkotta, ti kezdeményeztétek a mai istentiszteletet. És én boldogan feleltem meg ennek a kérésnek —amely rajtatok kívül sokaktól származik—, mert ez a Szentatya iránti fiúi hódolaton nyugszik pápaságának huszonötödik évfordulója közeledtekor; és hogy elismerésre találjanak az életszentség gyümölcsei, amelyeket a keresztény hívek sokasága az e rítus keretei közt végzett Eucharisziából nyert.

Nem lehet úgy tekinteni, hogy Szent V. Piusz rítusa kihunyt; és a Szentatya tekintélye kifejezte jóakarátát és készségét azon hívek felé, akik —elismervén a II. Vatikáni Zsinat útmutatása alapján megújított rítus legitimitását— ragaszkodnak az előző rítushoz, s megszentelődésük útján ebben szilárd lelki táplálékra találnak. Egyébként ugyanezen II. Vatikáni Zsinat kinyilvánította, hogy „az Anyaszentegyház minden törvényesen elismert rítust egyenjogúnak tart és egyenlő tiszteletben részesít. Azt akarja, hogy ezek a rítusok a jövőben is megmaradjanak, és mindenképpen ápolják őket.” (SC 4)

A régi római rítus tehát az Egyházban megőrizi polgárjogát a latin és keleti rítusok sokféleségén belül. Ami egyesíti e sokféle rítus különbözőségét, az az eucharisztikus misztériumba vetett azonos hit, amelynek megvallása mindig biztosította a szent, katolikus és apostoli Egyház egységét.

II. János Pál az „*Ecclesia Dei*” *motu proprio* tízéves évfordulóját ünnepelve buzdított „minden katolikus hívőt az egység jeleinek fölmutatására, valamint az Egyházhoz való ragaszkodásuk megújítására, mert a legitim különbözőség és az eltérő lelki érzékenységek [valamennyien] tiszteletreméltók. Ne válasszák el egymástól őket, hanem együttesen ösztönözzenek az evangélium hirdetésére; s ily módon —folytatta a Szentatya— a Lélek által készítetve, aki egybefoglalja valamennyi karizmát, mindannyian dicsérik az Urat, és hirdessék az üdvösséget minden nemzetnek!” (*Osservatore Romano* [1998. október 26–27.] 8.)

Mindez a Szentatya felé megnyilvánuló köszönet különleges oka. Teljes szívvel elismeréssel tartozunk ezért a megkülönböztetett és atyai megértésért, amit Ő azok irányában tanúsít, akik az Egyházban életben akarják tartani azt a gazdagságot, amelyet e tiszteletreméltó liturgikus forma megjelenít, amely táplálta [a Szentatya] gyermekkorát és fiatalságát, amely pappá szentelésének, első szentmiséjének, püspökké szentelésének rítusa volt, tehát amely lelki élményeinek legszebb részéhez tartozik.

Tudom, hogy ti mérhetetlen elismeréssel viseltetek a Szentatya iránt azért a fölhívásért, amelyet Ő a világ valamennyi püspökéhez intézett, „hogy [ők] megújult lelkipásztori figyelemmel és megértéssel [viseltesenek] a régi rítushoz ragaszkodó hívek felé; és a harmadik évezred küszöbén minden katolikus

hívót segítsenek megélni a szent misztériumok celebrálását odaadással; legyen ez igazi táplálék lelki életük számára, és legyen a béke forrása!” (*Osservatore Romano* [1998. október 26–27.] 8.)

Ez az odaadás (*devotio*), amint tanította Aquinói Szent Tamás, legyen a lehető legmagasabb fokú, *propter hoc, quod in hoc sacramento totus Christus continetur.* (STh III^a q. 83. a. 4, ad 5)

Egységre vagyunk meghívva valamennyien az Igazságban s különböző vélemények kölcsönös tiszteletben tartásában, ugyanazon hit alapján, eljárván *in eodem sensu*, és emlékezvén az ágostoni mondásra: *in necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.*

Liturgikus SzabadEgyetem Kolozsvárt

A Magyar Egyházzenei Társaság március idusán Szegeden rendezett kongresszusáról hazautazván Lászlóffy Árpáddal, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének friss végzettjével arról kezdtünk beszélgetni, mennyire hiányzik az erdélyi egyházzenei élet háttéréből az a funkció, amelynek révén a magyarországi szakemberek tudását, tapasztalatát —sőt kifejezett segítőkészségét is— rendszeresen az erdélyi liturgiaismeret és egyházzene hasznára lehetne fordítani. Szó szót hozott a vonaton, majd előkerült egy papírlap, s a röpködő ötletek egyikét-másikat mint valamikor megvalósíthatót jegyeztük fel.

A kolozsvári Schola Társaság —az egyetlen olyan erdélyi civil szervezet, amelynek meghirdetett célja a gregorián énekkultúra művelése, terjesztése, oktatása, illetve a liturgikus nevelés előmozdítása— ennek az úti beszélgetésnek a nyomán egy 2003 októberétől 2004 júniusáig tartó, kilenc előadásból álló liturgiaismereti programsorozatot hirdetett meg elsősorban kolozsvári érdeklődők számára. A programsorozatot ismertető füzet fedőlapján egyebek mellett ez olvasható: „Miközben egyre több ténynek, információnak, készségnek és igénynek kell helyet találnunk önmagunkban, keresztény minőségünkben nem árt magunkba nézni: van-e igazi istentisztelet az életünkben, vagy csupán rendszeres —netalán esetleges— templombajárók vagyunk? Miért (nem) kell nekünk a templom, a szertartás, a liturgia, ha Istenről van szó? S ha már «benn» vagyunk, közönsége lettünk-e egy szokásos ceremóniának, vagy valóban hisszük, értjük, mi és miért jelenül meg ténylegesen, drámaian vagy jelképesen előttünk és bennünk?”

Erdélyben a vallásosság —ha az egyes régiók különbözőségeit figyelmen kívül hagyva szabad általánosítanunk— talán a kelleténél erősebben is miseorientált. Pontosabban: a keresztény élet „piramisa” alól (amely piramison a liturgia a csúcs) mintha sokszor hiányoznék az alap: az életvitel keresztényisége. Általában hjával vagyunk a koinóniának, a diakóniának, mindannak tehát, ami